

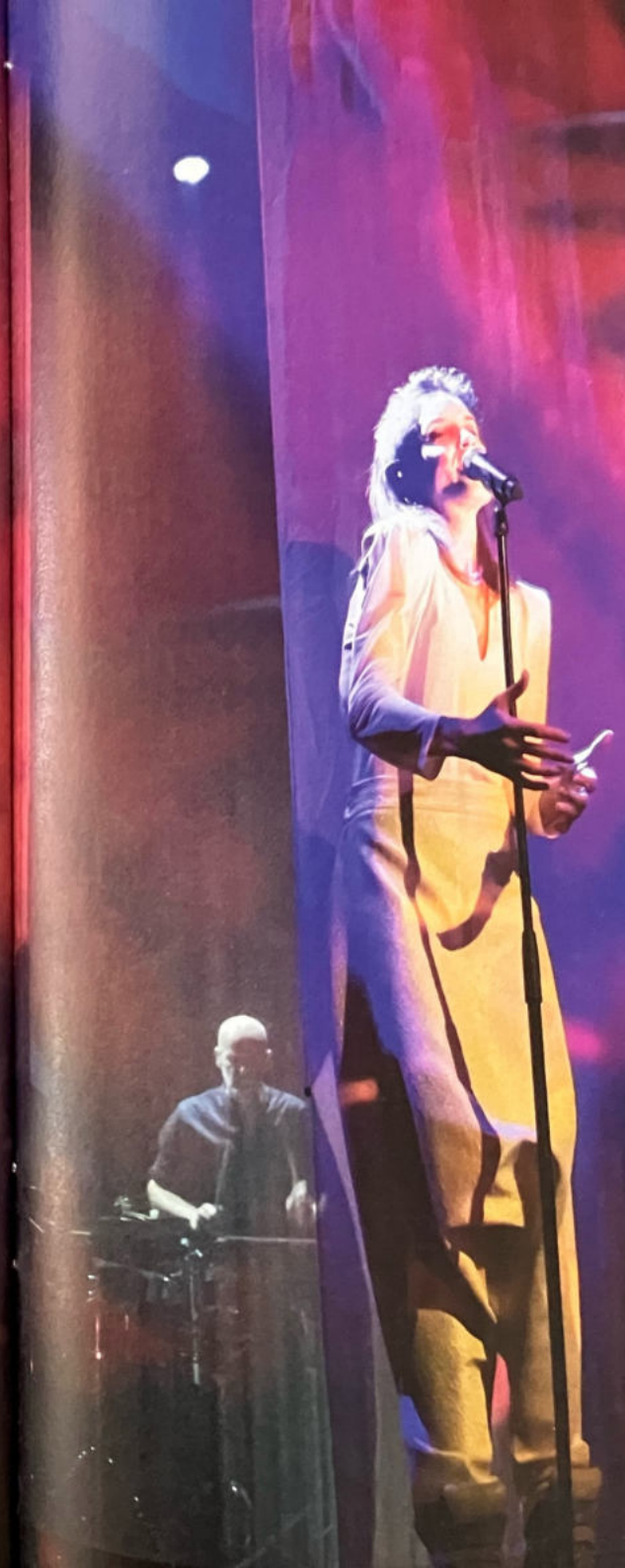
ZANGERES NYNKE LAVERMAN OVER *PLANT*

DE ONVERMIJDELIJKE BLIK IN DE SPIEGEL

Sinds haar succesvolle eerste album *Sielesâlt* met Friestalige fado's, is Nynke Laverman zich voortdurend muzikaal blijven vernieuwen en verdiepen in verschillende culturen en denkwijzen. Op haar zesde en nieuwste album *Plant* bevraagt ze het wereldbeeld van de westerse mens. Waarom gaan we met het leven en de natuur om zoals we doen? De gelijknamige

voorstelling is een hallucinerende muzikale trip, waarin fluisterzachte zang en *spoken word* van Laverman (in Fries en Engels), elektronische beats en analoge synths van Sytze Pruiksmā en indringende beelden van videokunstenaar Douwe Dijkstra samenballen tot een duister, onheilspellend, maar ook hoopvol protest. Wie willen we zijn als mens? ➤

INTERVIEW: YVON VAN APELDOORN | FOTO'S: RENE DEN ENGELSMAN, HAN ERNEST

“Een voorstelling die je vaker wilt, nee moet, gaan bekijken en beluisteren.”

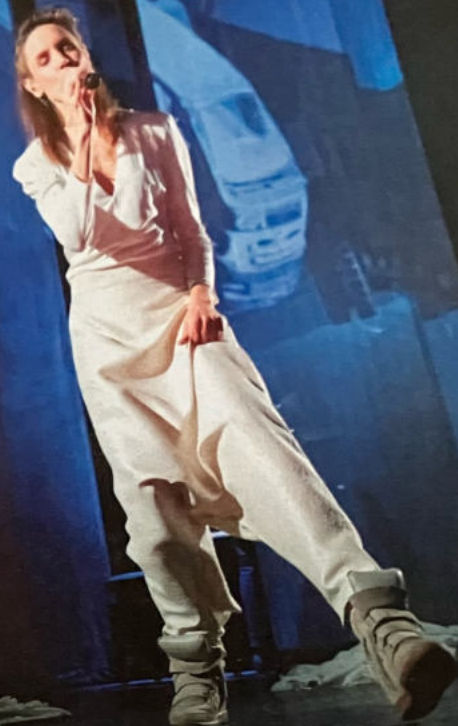
Leeuwarder Courant

“Een langgerekt, associatief filmshot, hallucinerend en huiveringwekkend.”

Theaterkrant

“Nynke Laverman weet diep te raken.”

Trouw

► **Je staat in de voorstelling samen met je echtgenoot op het podium. Is dat voor het eerst?**

“Nee, we werken al heel lang samen. Sytze was al bij mijn eerste album betrokken als producent en componist, toen we nog geen relatie hadden. We voelen elkaar heel goed aan in de muziek, we hoeven elkaar nooit uit te leggen wat we bedoelen. In *Plant* staan we met z'n tweeën, zonder andere muzikanten, op het podium en steunen we dus wat meer op elektronica. Daarnaast speelt Sytze drums, elektrische gitaar en gedempte piano. Allemaal op zijn eigen manier, zoals hij geen enkel instrument op de traditionele manier bespeelt. Hij denkt altijd vanuit het verhaal, en gaat dan op zoek naar de sound die daarbij past. We zijn allebei eigenlijk heel theatraal.”

Jullie hebben het album op een bijzondere manier uitgebracht. Waarom?

“We konden in 2020 niet gaan touren vanwege corona. En omdat de voorstelling en het album bij elkaar horen, wilden we dus ook het album op dat moment niet uitbrengen. We besloten om een *slow release* te doen door een jaar lang iedere maand een nummer te publiceren, online, in combinatie met een podcast waarin ik met mensen spreek die mij tijdens het schrijfproces hebben geïnspireerd. Zoals ecooloog en filosoof Mathijs Schouten, die

heel goed kan uitleggen hoe we in de afgelopen 2000 jaar zijn ontwikkeld tot de westerse mens die we nu zijn. Maar ik heb bijvoorbeeld ook met wereldreiziger Tamar Valkenier gesproken, over het vloeibaar blijven in je overtuigingen. In Europa is ze vegetariër, omdat ze niet wil meewerken aan de vleesindustrie. Maar als ze in Mongolië is laat ze dat los, want daar slaat het nergens op. Ten eerste omdat een vegetarisch dieet daar nauwelijks vol te houden is, maar ook omdat er heel anders wordt omgegaan met het slachten van dieren.”

Je bent zelf ook een tijd in Mongolië geweest, las ik.

“Ja, in 2007 heb ik een periode bij de nomaden gewoond. Dat was een sleutelmoment in mijn leven; sindsdien schrijf ik over deze thematiek, over hoe we ons verhouden tot onze omgeving. Omdat ik daar een totaal ander wereldbeeld heb ervaren. In het westen hebben we de mens bovenaan geplaatst, en daaronder al het andere leven, in trapjes: dieren, planten, stenen. Wij staan bovenaan en mogen met dat andere leven naar believen doen wat ons uitkomt. De nomaden leven vanuit het idee dat alles gelijk is, dat alles elkaar nodig heeft en van elkaar afhankelijk is. Dat is een zo veel rijker wereldbeeld! De westerse manier van denken is: 'de mens wil altijd meer-meer-meer, daarom kunnen

we nou eenmaal niet in balans leven met onze omgeving'. Maar er zijn natuurliefhebbers die het al eeuwenlang doen. Dat is een enorme inspiratiebron voor me."

En het heeft uiteindelijk geresulteerd in deze voorstelling.

"Ja. *Plant* is de onvermijdelijke blik in de spiegel: wie zijn we nou eigenlijk? En dat belichten we van allerlei kanten. In het nummer *Tree Tree* bekijk ik de mens vanuit het perspectief van een boom en in *Your Ancestor* bekijk ik ons vanuit de toekomst; als we over 500 jaar terugkijken naar ons, wat zien we dan? Het kan heel goed helpen om verschillende perspectieven te kiezen, als je jezelf wil leren kennen.

Muziek is een geweldig middel om bij mensen binnen te komen op een emotioneel level. We worden al zo doodgegooid met de rationele kant, het nieuws, de wetenschap. We weten het inmiddels allemaal wel, dat de manier waarop we consumeren niet houdbaar is, maar we veranderen niet. Ik hoop dat muziek een betere ingang is om iets in beweging te zetten."

Is er nog hoop?

"Hoop is een lastig begrip. Ik heb geen hoop dat het allemaal wel goed komt. Want het komt niet goed, kijk maar naar de geschiedenis, we maken continu dezelfde fouten. Maar ik geloof wel in liefde en muziek en verbinding, in de dingen die het leven de moeite waard maken. In die zin heb ik hoop. Zoals de uitspraak van Groucho Marx, een Amerikaanse Joodse komiek uit de vorige eeuw: 'We maken geen enkele kans en die moeten we met beide handen aangrijpen.' We weten wel dat we het niet gaan redden en toch moeten we er vol voor gaan."

In de laatste podcast vertel je over hoe jullie thuis als gezin anders zijn gaan leven: bewuster, vegetarisch, zero waste.

"In de muziek en in de voorstelling bevraag ik de gewoontes van de westerse mens, dus dan ga je die vragen vanzelf ook aan jezelf stellen. We hebben allemaal overtuigingen die we eigenlijk nooit tegen het licht houden. Waarom doen we de dingen zoals we doen? Omdat het echt de beste manier is, of omdat het een automatisme is, omdat je ouders het zo deden? Dus toen zijn we hier thuis eigenlijk van alles om gaan gooien. En dat is heel verfrissend. Ik weet dat ik de wereld er niet mee red, maar het voelt voor mij heel goed om mijn waarden om te zetten in gedrag. En het kan ook niet anders, want we hebben kinderen. Het zou een rare dubbele boodschap zijn; dan sta ik op het podium van alles te verkondigen en moet ik thuis uitleggen waarom we wel vlees eten en plastic weggooien."

Als je een voorstelling hebt gemaakt met zo'n allesomvattende thematiek, wat ga je dan daarna doen?

"Goeie vraag. Normaal gesproken brengen we een album uit, gaan we twee jaar spelen en maken dan weer iets nieuws. Dat is nu anders, *Plant* heeft een andere dynamiek. Door de *slow release* is het proces al heel erg uitgerekt en het bevalt eigenlijk heel goed om de tijd te nemen, om het te laten rijpen. Na deze theatertour gaan we een nieuwe versie maken voor clubs en festivals, om ook een jonger publiek te bereiken met dit verhaal. We zijn nog steeds heel blij met de songs, die gaan we remixen, en we gaan met een live danser werken. En we hebben plannen om iets te doen voor kinderen; een zijtak van *Plant* richting het onderwijs. En misschien komt er ook nog een versie met een symfonieorkest. *Plant* mag dus nog even doorgroeien en vertakken." ✕

NYNKE LAVERMAN PLANT

ZATERDAG 29 OKTOBER, 20.15 UUR
SPOT/STADSSCHOUWBURG